

659.24:027.6

SZAKIRODALMI TÁJÉKOZTATÁS A MŰSZAKI FEJLESZTÉSI FELADATOK PONTJAIHOZ A CSEPEL AUTÓGYÁRBAN

Hegyi Nándor

A 62.100/962.sz. KGM-utasítás értelmében Műszaki Könyvtárunk szervezetiileg a Központi Műszaki Fejlesztési Osztályhoz került, és tizenhárom éves tevékenysége alapján alkalmasnak találtatott arra, hogy működését - felemelt létszámmal -, mint Műszaki Tájékoztató és Propaganda Osztály folytassa. Ez adta meg annak a lehetőségét, hogy az eddig alkalmasszerűen folyó tájékoztatást tervszerűen végezzük, ügyrendjét kidolgozzuk, és az osztály működési szabályzatába iktassuk. A módszert a könyvtár tagjaiból és barátaiból 1962.május 1-én alakult - szocialista címért küzdő - "Dokumentációs Brigád" dolgozta ki.

A tájékoztatás alapja elsősorban a szervezeti felépítés következményeként rendelkezésre bocsátott műszaki fejlesztési terv, a szocialista brigádokkal kötött szerződések és végül a külön igények. Ezek pontjainak nagy száma szükségessé tesznek egy előzetes válogatást. Ennek alapja - amint ez szinte önként adódik - a tárca által kiemelt feladatok figyelembevétele, a szakirodalmi látásmástást nem vagy kevésbé igénylő, valamint a nem profilba vágó témák elhagyása, a megvalósítási határidő sorrendjében történő ütemezés, a fejlesztéssel megbízott részleg - vagy előadó - szempontja, igénye és végül a rendelkezésre álló kapacitás /esetünkben 2,5 fő/ felvevő képessége. Pillanatnyilag 80 téma kiszolgálása folyik, és véleményem szerint a nem érdemi munkák mechanizálódása folytán ez a szám 100-110-ig emelhető. Ez a mennyiség már felöllelheti a tájékoztatást igénylő feladatokat, különösen ha arra gondolunk, hogy egy éven belül - megvalósulásuk függvényében - a témák 30 %-a, egy-egy tervén után pedig kb. 80 %-a cserélődik.

A tájékoztatás bázisa a könyvtár gyarapodó állománya. Ennek részletes felsorolását mellőzve, csak annyit tartok szükségesnek megjegyezni, hogy a párhuzamosságok maximális kiküszöböl-

lése érdekében elsősorban a magyar referálólapok /Műszaki Lapszemlék stb./, témadokumentációs kiadványok, a Műszaki-Gazdasági Tájékoztató, tömörített kiadványok /OMKDK, GTE/, tájékoztatók /Licencia, Technoimpex stb./, OMKDK figyelő kartonok és témafigyelőszolgálat stb., stb. jönnék számításba és csak ezután a saját könyvtár könyv, folyóirat, külföldi ref. lapok, prospektus és egyéb - a központi intézmények által nem feldolgozott - anyaga.

A tá j é k o z t a t á s f o r m á j a : a címfelvétel. Természetesen címfelvételt nemcsak a kiválasztott témákban készítünk, hanem a vállalat teljes profiljára, amelyekkel a könyvcédulakatalóguson kívül a külön folyóiratcikk és prospektus szakkatalógust - a tájékoztatástól függetlenül is - folyamatosan növeljük.

A tá j é k o z t a t á s m e n e t é t vagy egy befutó igény nyitja meg, vagy egy kezdeményező levéllel /l. ábra/ mi indítjuk be.

MŰSZAKI TÁJÉKOZTATÓ ÉS PROPAGANDA OSZTÁLY

396/962.

Ü.1.: I.Y.

962.IX.22.

T. Szerzőszerkesztés:

SZABÓ János et.

Kérjük 8 napon belüli szíves értesítést, hogy az 1962 évi MŰFE tervek 38 a / II-1-3 pontjához, /Pneumatika alkalmazása befogó készülékeknel/ kívánja-e a rendszeres szakirodalmi tájékoztatást.-

Tájékoztatásunk alapja, - szakkönyvtárunk teljes anyagán kívül, - a hazai és külföldi referálólapok széles bázisa.-

aláírás

1. ábra

Beérkező - igenlő - válasz esetén elválasztó kartont fektetünk fel /2. ábra/, amelynek felső bal sarkába a téma sorszámát /az eredeti MŰFE szám vagy egyéb igény esetén iktatószám/, középre a felvett témát, a tájékoztatást igénylő nevét, annak munkahelyét és telefonját vezetjük fel.

Az elválasztó kartonon különböző módon jelezzük a tájékoztatás helyzetét. Már az 1. ábrán szereplő levél kiküldését jelezzük egy egyenes vonallal. A szaggatott vonal az igenlő választ, a pontozás

38 a II-1-3				
----------------	--	--	--	--

Pneumatika alkalmazása befogó
készülékeknél.-

Szerszámkészítés.
SZABÓ János
Telefon: 321

2. ábra

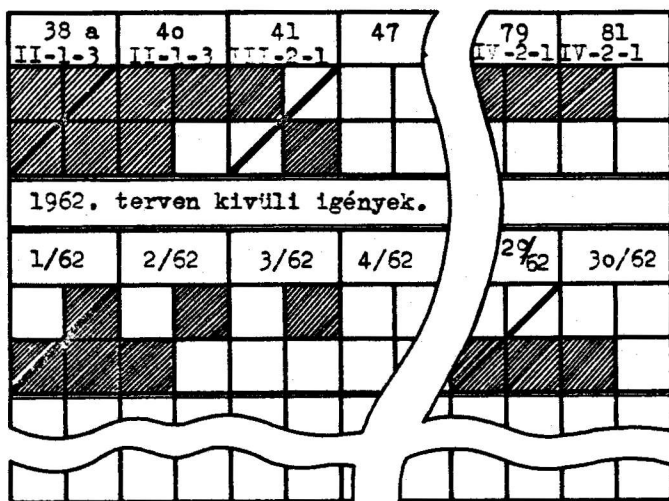
a tájékoztatás megindulását /az első cím kiküldését/ jelenti, míg a keresztbe húzott párhuzamos vonal a tájékoztatás befejezését /a probléma megoldódását/ fogja jelezni. Utóbbi esetben az elválasztó karton már külön kezelésre kerül az összes mögötte felgyülemlett címfordítással együtt, amiről majd később lesz szó.

Az elválasztó kartonok összege és a rajtuk lévő jelek megadják ugyan a tájékoztatott témák összegét és helyzetét, azonban nem nyújtanak azonnali felvilágosítást, hiszen minden esetben le kell számolni munkát a kartonokat és külön azok jelzéseit. Ezért egy olyan táblázatot készítettünk /3.ábra/, amely azonnal információt nyújt a pillanatnyi helyzetről.

Ugy vélem, nem szükséges külön magyarázat a táblázat "olvasásához", mégis próbaképpen nézzük meg, mit mondanak a "41 III - 2 - 1" témánál szereplő jelzések:

Tájékozódási igény iránt az 1. ábrán szereplő levél-formulával érdeklődtünk. Az előadó nem igényel tájékoztatást, így a problémát megoldottnak vagy tájékoztatást nem igénylő témának tekinthetjük. /Az előadó által küldött válasz részleteire az irattárban elhelyezett levél ad felvilágosítást./ Az egyedi következtetéseken kívül más adatokat is kaphatunk a táblázattól. Pl. az összes témák harmadik kockáját összeszámolva megtudjuk, hogy a lemerés pillanatában hány témában tájékoztattunk. A vastag keresztbe húzott vonalak összessége adja meg a megoldott témák számát stb.

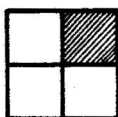
1962. évi M Ű F E tervek.

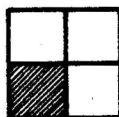
Jelmagyarázat:

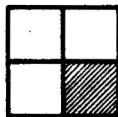
Tájékoztatási
= igény iránt
érdeklődtünk

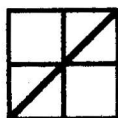
Tájékoztatást
= igényli

Tájékoztatást
= megkezdtük

Tájékoztatást
= nem igényli

Tájékoztatást
= beszüntettük
/Megoldódott/

3. ábra

A tájékoztatás a 4. és 5. ábrán /kétoldalt/ bemutatott előre nyomott levelezőlapokon történik:

MŰSZAKI TÁJÉKOZTATÓ ÉS PROPAGANDA OSZTÁLY

**T.
Szerszámszerkesztés! Szabó János et.**

Felhívjuk szíves figyelmét a Műszaki Könyvtárba /Igazg. ép. alagsor 54./
érkezett, - túldolgon feltüntetett - dokumentumra, amely
a folyóirat címe

alapján kölcsön vehető, vagy megtekinthető.

Kérjük szíves értesítést arra vonatkozóan, hogy

1. a kikölcsönzött szakirodalmat tudta-e hasznosítani és milyen eredménnyel,
2. milyen témakörök érdeklik még,
3. jelen kiértesítő szolgálatunkra igényt tart-e?

./.

4. ábra

Pneumatikus befogó készülékek.-

SZTANKI 1 INSZTRUMENT.

1961. 7.sz. 37-42.p.

5. ábra

Egy-egy címfelvételről annyi eredeti és annyi másolati példány készül, ahány igénylőt érint ugyanaz a téma. A levelezőlapokat hetenként egyszer küldjük ki, a másolatok a 2. ábrán bemutatott elválasztó kartonok mögé kerülnek, szisztematikus sorrendben.

A kiküldött információk számát hetenként és témánként a 6. ábrán látható kimutatáson lerögzítjük:

74	98	76	142	83	67	
0	s	s	z			
30/62						
29/62				5	11	
27/62			3	7	4	
26/62			8	8	17	
25/62			6	6	9	

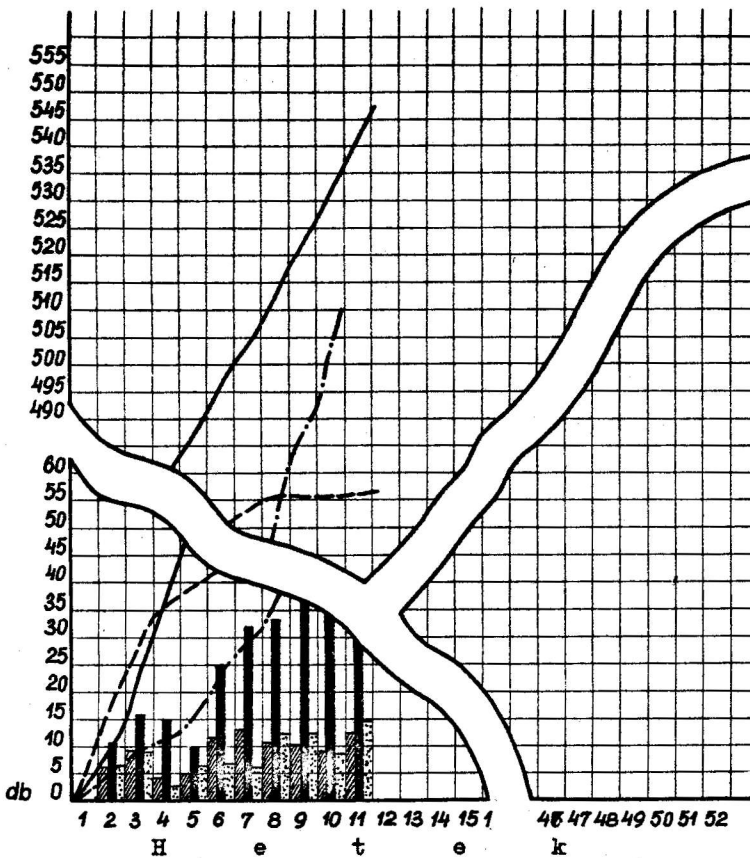
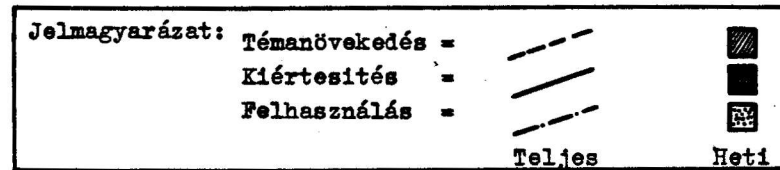
41.III-2			7	13	20
40.II-13	5	9	14	8	14
38a.II-13	12	10	18	7	21
Témák	H e t e k				
	1	2	3	4	5

[illegible]

6. ábra

A táblázatból egyrészt megállapíthatjuk, hogy egy-egy témában hány információt szolgáltatunk, másrészt kellő számú /cca 40-50/ kiértékelés után a tájékoztatót - ha az eredeti anyagért nem jelentkezett a könyvtárban - felszólítjuk, hogy kívánja-e a további tájékoztatást, megkérdezhetjük: miért nem használja azokat, kíván-e másfajta szolgáltatást, vagy a címek nem megfelelőek-e részére stb. A kérdéseket csak az esetben tesszük fel, ha a 4. ábrán bemutatott levelezőlap kérdéseire még nem válaszolt. Külön kérdések feltevésére eddig /80 témánál/ csak egy esetben került sor, és a válasz akkor is úgy hangzott, hogy a lapokat továbbra is kéri, azokat módszeresen tárolja, rövidesen visszatér a témához, és akkor felhasználja azokat. A 6. táblázat egyébként nagyon jó szolgálatot tesz azzal is, hogy jelzi a könyvtárnak azt, amikor egy-egy témához szolgáltatott információk mennyisége elégséges lesz egy bibliográfia összeállításához.

Tájékoztatásunk számszerűségét hetenként globálisan is lemérjük, és azt grafikonra vezetjük /7. ábra/. Ennek tételeit az alábbi táblázatokból nyerjük. A t é m a n ö v e k e d é s t a 3.sz. ábra adja meg. A "tájékoztatást igénylő"/ második kocka berajzolt jeleinek összegéből levonva az előző heti témák számát, adja meg a tárgyheti növekedést. A k i é r t e s i t é s e k számát a 6. ábra megfelelő heti csatornájának összege szolgáltatja. A f e l h a s z n á l á s o k számát a könyvtár kölcsönző részlege adja meg a következőképpen: amikor a szolgáltatást igénylő /vagy az eredeti kiértécsítő-lappal, vagy arra hivatkozva/ az eredeti dokumentumot kéri, akkor az el-

7. ábra

választó kartonok mögé /2. ábra/ berakott másolatot kiemeljük, és át tesszük egy pl. "Felhasznált-18" címszót viselő új elválasztó karton mögé. /A ceruzával írt 18 ez esetben a 18. hetet jelenti/. A tárgyhéten /pl. a 18. héten/ megszámoljuk a "Felhasznált-18" elválasztó karton mögötti másolatokat, ezt felvezetjük a grafikon /7. ábra/ 18-as csatornájába. Az elválasztó kartonról leradirozzuk a 18-as számot, és ráírjuk a következő /19/ hét számát, míg a kiemelt és leszámolt másolatokat egy "Felhasznált-Összes" elválasztó karton mögé rakjuk.

Mivel a 7. ábrán közölt grafikon csak minta, a következőkben ismertetjük az 1962. IX. 19-én indított tájékoztatásunk számszerű adatait, amelyek természetesen cikkünk megjelenéséig megváltoztak, hiszen az 1963. évben új alapokról indulunk el:

Hét	Témanövekedés		Kiegészítések száma		Felhasználás	
	Teljes	Heti	Teljes	Heti	Teljes	Heti
39	43	43	15	15	0	0
40	54	9	35	20	17	17
41	60	6	60	25	33	16
42	68	8	90	30	53	20
43	69	1	200	110	112	59
44	72	3	316	111	168	56
45	72	-	413	115	212	44
46	74	2	519	88	224	12
47	73	1	616	97	237	13
48	81	8	674	58	247	10
49	82	1	759	85	264	17

A dokumentációs és könyvtári tájékoztatás szükségességéről és eredményességéről általában felesleges itt beszélni. Ez már lement és bizonyított tény, a műszaki fejlesztésben pedig alap és program. A tervszerű - az éppen megfelelő helyre irányított - tájékoztatás, majd gazdaságosságának vizsgálata, az igények ismeretében új területek bevonása, a tapasztalatok alapján módszerbeli változtatások, a rendelkezésre álló erők és források racionális és szervezett felhasználása és ezen tényezők kölcsönhatásából származó - mondhatnám - mozgásbántartás azonban az eredményességet állandóan fokozza. Könyvtárunk forgalmának napi átlaga 1962. IX. 19-től 1962. XII. 10-ig a rendszeres és módszeres tájékoztatás hatására a kölcsönző személyeket tekintve 20 főről 28 főre, míg a kikölcsönzött objektumok átlaga 126 darabról 179 darabra emelkedett.

Ujabb és újabb igénylők jelentkeznek, kérve felvételüket a tájé-

koztatottak jegyzékébe; szocialista brigádok ajánlanak fel szerződéseket /egyben közlik munkatervüket, és kérnek azokra tájékoztatást/.

Vannak már birtokunkban adatok, amelyek a tájékoztatás forintkihatásait tükrözik. Ennek vizsgálata, az adatok rendszeres begyűjtése, már következő feladatunk. Szervezett formában való megvalósítását most dolgozzuk ki, és reméljük, hogy a közeljövőben erről is beszámolhatunk.

:
:

Кэди Нандор : Информация специальной литературы необходимой для решения заданий технической развития на автозаводе Чепель.

Основами информации являются предпочтительные пункты и потребные темы. База информации составляется - кроме материала собственной библиотеки - из венгерских а также иностранных реферативных изданий.

Указание на литературу темы осуществляется на почтовых карточках, в виде перевода заглавий. Если данная тема уже решалась, или не пользуются указанными информацией, то программа комплектуется вместо них новой темой.

Увеличение тематики, оценки и использования фиксируются и осматриваются на таблицах и графиках. Из остаточных копий листов заглавий периодически можно составлять текущую библиографию.

На первом десятке недель информация оформлялась следующим образом. Число тем приобретенных на первой неделе: 43, число оценок: 15, использование: 0. На десятой неделе, число тем: 81, число оценок: 674, использования: 264.

Благодаря указанной информации, оборот технической библиотеки на первых десять неделях возратился на 40 %.

Началось также исследование экономической эффективности информационного дела.